

בגמ': שתוק כך עלה במחשבה.

והוא תימה מה זה תשובה, והא היא גופא קשיא למה עלה כך במחשבה. וביאור הדברים אי' בספר ערבי נחל (פר' מסעי) כי האדם בקבלו בכל יום עומ"ש ומוסר נפשו במחשבתו להריגה על קידוש השם בהתלהבותו, הנה יש לו תענוג גדול באותו היום, שמדמה במחשבתו שנשרף על כבוד השי"ת, אבל האדם הנשרף בפועל, הוא מרגיש צער ויסורין כי גדול הכאב מאד, והחילוק ביניהם שזה נשרף במחשבה ואז אין לו שום צער הגוף לכן אינו מרגיש רק תענוג, משא"כ זה שנשרף בפועל, כי עולם המחשבה הוא מסולק מגשמיות אין שום צער ויסורין משום דבר רע, משא"כ עולם המעשה.

אמנם מבואר יסוד בתשובת מהר"ם (הובא בתשב"ץ אות תט"ו) שקבלה איש מפי איש, שהנהרג על כבוד השי"ת, אינו מרגיש יסורין כלל, ע"ש שראו בחוש שאותן שנהרגו עק"ה ביסורים נוראים שאין לתאר, לא הוציאו הגה מפיהם. והטעם כי בהיות אותו היוצא ליהרג מתלהב בחשק נמרץ שיהרג על קדושת שמו יתברך, הוא מעלה את כל חושו ועולם המעשה שלו בהתלהבות ההוא אל עולם המחשבה, עד שמתלבש כולו במחשבה ובטלו חושי והרגשותיו, וגשמיותו נתפשט מעליו, לכן אינו מרגיש רק תענוג כמו אותו הנשרף במחשבה, ואדרבה יש לו תענוג יותר, מאחר שהדבר ההוא שחשק תמיד נתקיים ויצא לפועל, וכמאמר חז"ל על ר"ע כל ימי הייתי מצטער וכו', ולכן כל עוד שיסורי הריגתו גדולים יותר, יגדל יותר ויותר התענוג שלו, כי כיון שאותו הרגשת היסורין מתהפך להרגשת תענוג רב ונמרץ לכן בהגדלת היסורין יגדל התענוג והשמחה, ולכן בראותם את רבי עקיבא שסורקין את בשרו שמה יסורין קשים ומרים, וכבר ידעו צדקותיו וזכותו של ר"ע, וא"כ הבינו שזה אין אצלו יסורין, דלא חשיד הקב"ה ליתן יסורין חנם לצדיק זה, ומזה הבינו כי אדרבה שרק תענוג הלא לו דבר זה, והתפלאו על הדבר, "זו תורה וזו שכרה", ר"ל ודאי על תורתו של ר"ע מגיע לו שכר, וזו שכרו. והי' הדבר לפלא בעיניהם, איך ביסורים מרים כאלה יהי' כ"כ הרגש תענוג עד שיהי' זה שכר על תורתו.

והשיב השי"ת כך עלה במחשבה, ר"ל שכ"כ העלה ר"ע כל חושי והרגשותיו ואבריו אל עולם המחשבה,

עד שכל עוד שהיסורים גדולים, יגדל יתר מאוד התענוג, לכן יסורים מרים כאלה הם אצלו תענוג גדול שאינו מושג כלל. עכת"ד.

★ ★

בשיח שרפי קודש (ח"ה ע' 19) מובא: אמר הרה"ק ר' בונים מפשיסחה זצ"ל דכדי לזכות להגיע לעולם המחשבה - אי אפשר אלא על ידי מסירות נפש עבור קידוש ה'. הקב"ה באהבתו לאותו צדיק, מילא רצונו וזיכהו במסירות נפש בכדי שיוכל להגיע למדרגה זו של עולם המחשבה. וזהו "עלה במחשבה לפני". לפיכך אל יתפלא אדם, שלפעמים הוא בא לידי נסיון, שזהו יותר מכפי יכולתו, והכל זהו לטובתו.

★ ★

כתב הרמב"ם בהל' יסודי התורה (פרק ד' הלכה י"ג): לעולם ימלא אדם כריסו בש"ס ופוסקים ואח"כ יטייל בפרדס. הקב"ה ציוה למשה ללמד ישראל בפשטות התורה בלי רמזים וסודות. ואצל משה בעצמו מרוב ענותנותו חשב לעצמו שאינו ראוי לעסוק במושכלות רמזים וסודות, אך כשעלה למרום וראה כי רבי עקיבא ידרוש על כל קוץ וקוץ, חשב אותו להרבה גדול ממנו, ובקש מהשי"ת שיתן התורה על ידו, כי על ידי שהאנשים יראו את כל הרמזים והסודות הטמונים בתורה, זה ימשוך את ליבם יותר ללומדה ולקיימה, ענהו הקב"ה - שתוק, כך עלה במחשבה. שילמדו התורה קודם בפשטות, וכאשר יעמלו בה הרבה, ישיגו אותה, וכאשר ימלאו כרסם בתורה הנגלית, יבוא ר' עקיבא ואחריו תקופת ר' שמעון בר יוחאי, ויגלו להם סודות התורה.

★ ★

בגמ': אמר רב אשי חזינא לספרי דווקני דקא חטרי גגי דחי"ת ותלו לכרעי דה"י.

בשו"ת ריב"ש (סי' ק"כ) והובא בבית יוסף (או"ח ריש סי' ל"ו) מוכיח מכאן, דבדיעבד אם חיבר רגל הה"א להגג ה"ז כשר, דכאן מבואר דרק ספרי דווקני מקפידים על זה.

ובשו"ת מהרי"ק (שורש ע"א) הוסיף עוד, דמדקאמר הכא בחדא מחתא, דקא חטרי גגי דחי"ת ותלו לכרעי דה"י, והרי בגט אין מקפידין לחטור גגי דחי"ת, וא"כ גם מזה מוכח דבדיעבד כשר גם כן אם לא תלו כרעי דה"י.